

- www.ecoda.de

ecoda GbR
ENVIRONMENTAL
EXPERT OPINION
Ruinenstr. 33
44287 Dortmund
Germany

Fon +49 231 841697-10
Fax +49 231 589896-0
ecoda@ecoda.de
www.ecoda.de

● **Stručno mišljenje o uticaju na svračke**

**kao deo studije o proceni uticaja za predloženi vetropark
„Čibuk 1“ koji se nalazi u blizini sela Dolovo i Mramorak
u opštini Kovin (Autonomna Pokrajina Vojvodina, Republika Srbija)**

Naručilac izveštaja:

Continental Wind Serbia DOO
Đure Jakšića 6
11000 Beograd

Pripremio:

dr Michael Quest

Pregledao:

dr Frank Bergen

Dortmund, 12.jul 2012.

1. Uvod

Projektom "Čibuk 1" planirana je izgradnja vetroparka od 57 vetrogeneratora u blizini sela Dolovo i Mramorak u opštini Kovin (Autonomna Pokrajina Vojvodina, Republika Srbija).

Pokrajinski zavod za zaštitu prirode je, u odnosu na stručno mišljenje o pticama (ECODA 2011), zatražio dodatne informacije o mogućim negativnim uticajima vetroparkova na „male grabljivice“. Pošto su sokolovi detaljno razmotreni u stručnom mišljenju (ECODA 2011), u ovom izveštaju će se pod grupom malih grabljivica razmatrati tri vrste iz roda *Lanius* (svračci) koje su posmatrane na području istraživanja (u periodu gnežđenja: rusi svračak i sivi svračak, u periodu zimovanja: veliki svračak).

2. Ranjivost svračaka u odnosu na vetrogeneratore

Do sada postoji nekoliko naučno potvrđenih nalaza o uticajima vetrogeneratora na svračke. Nekoliko studija je pokazalo da se rusi svračci gnezde pored vetrogeneratora. Prema tome se čini da je uticaj vetrogeneratora na ovu vrstu veoma mali (REICHENBACH et al 2004; STÜBING 2001; SINNING 2004a & b, MÖCKEL & WIESNER 2007).

MÖCKEL & WIESNER (2007) su pronašli sedam gnezdilišnih lokacija velikih svračaka u blizini vetrogeneratora. Sve lokacije su bile na udaljenosti manjoj od 300m od vetrogeneratora, a tri su bile i bliže od 50m od vetrogeneratora. Zbog toga se može pretpostaviti da je uticaj na velikog svračka takođe veoma mali.

Za sada nema informacija o ranjivosti sivog svračka . U odnosu na druge vrste iz ovog roda, čini se da je ranjivost ove vrste (kao i za većinu ptica pevačica: EU-COMMISSION 2010; REICHENBACH et al 2004; MÖCKEL & WIESNER 2007) takođe veoma mala.

Svráčci uglavnom love na visinama koje ispod zahvata rotora savremenih vetrogeneratora. Pored toga, svračci se orjentišu vizuelno i veoma su spretni lovci u vazduhu pa su prema tome generalno sposobni da prepoznaju i izbegnu vetrogeneratore. U skladu sa tim, rizik od kolizije sa savremenim vetrogeneratorima kod ovih vrsta – kao i kod ostalih vrsta koje se vizuelno orjentišu i love insekte u vazduhu (laste, čiope)- se može proceniti kao nizak.

Do maja 2012. godine broj jedinki koje su pronađene mrtve ispod vetrogeneratora u Evropi (DÜRR 2012) je sledeći:

- rusi svračak- 19 jedinki;
- veliki svračak- 3 jedinke;
- sivi svračak- nijedan.

Uzimajući sve u obzir, može se pretpostaviti da je rizik od kolizije kod svračaka veoma nizak.

Takođe, nijedna vrsta svračaka se ne nalazi na listi vrsta koje se smatraju posebno osetljivim na vetrogeneratore (EU-COMMISSION 2010).

3. Ranjivost svračaka u odnosu na vetrogeneratore u planiranom vetroparku

Stradanje jedinki

Uticaji vezani za izgradnju

U osnovi se može pretpostaviti da su odrasle jedinke ovih vrsta sposobne da aktivno izbegnu potencijalne opasnosti ukoliko do njih dođe (npr. saobraćaj pri postavljanju vetrogeneratora). Opasnost da svračci stradaju postoji nakon polaganja jaja i u fazi kada mladunci još nisu sposobni da lete. Svračci se gnezde u žbunju (rusi svračak) ili na drveću (sivi svračak). Izgradnja vetrogeneratora je planirana na poljoprivrednim površinama koje ne sadrže potencijalna mesta za gnežđenje ovih vrsta. Pored toga, gustina gnežđenja (rusi svračak) je bila mala, odnosno prisustvo na području istraživanja (sivi svračak) je bilo veoma retko (PAUNOVIĆ & KARAPANDŽA 2011). Ukoliko nekoliko žbunova mora biti uklonjeno (npr. za pristupne puteve) vema je mala verovatnoća da su mesta gnežđenja upravo u tom drveću i žbunju.

Zbog toga je veoma mala verovatnoća da jedinke stradaju prilikom izgradnje vetrogeneratora.

Uticaji vezani za rad vetrogeneratora (rizik od kolizije)

Kao što je gore navedeno, rizik od kolizije kod svračaka je procenjen kao veoma mali. Mogućnost kolizije pojedinih primeraka sa planiranim vetrogeneratorima se ne može isključiti, ali se smatra izuzetno malom. Značajan rizik od kolizije (pa prema tome i namerno ubijanje u smislu člana 5. Direktive o pticama) se može isključiti na području planiranog vetroparka. .

Gubitak staništa zbog izbegavajućeg ponašanja (uznemiravanja)

Uticaji vezani za izgradnju

Privremeno uznemiravanje svračaka zbog izgradnje se može pojaviti ako se vreme podizanja planiranih vetrogeneratora i prateće infrastrukture poklapa sa gnežđenjem (rusi svračak, sivi svračak), odnosno sa zimovanjem (veliki svračak) ovih vrsta. Vrlo je verovatno da takvo kratkotrajno uznemiravanje može biti kompenzovano odgovarajućim reakcijama jedinki koje su izložene tom uticaju. Može se pretpostaviti da uticaji vezani za izgradnju neće dovesti do narušavanja statusa zaštite lokalne populacije svračaka.

Uticaji vezani za rad vetrogeneratora (rizik od kolizije)

Prema novijim saznanjima, rusi svračak i veliki svračak ne izbegavaju vetrogeneratore (vidi gore). Prema tome se može pretpostaviti da i sivi svračci ne izbegavaju vetrogeneratore. Zbog toga je značajno uznemiravanje jedinki ovih vrsta malo verovatno i ono neće dovesti do narušavanja statusa zaštite lokalne populacije svračaka.

Narušavanje i uništavanje staništa

Uticaji vezani za izgradnju

Temelji stubova vetrogeneratora verovatno pružaju odgovarajuće uslove za sitne glodare i insekte pa mogu biti i odgovarajuća mesta za ishranu svračaka. Pored toga, svračci ne izbegavaju vetrogeneratore. Zbog toga je gubitak staništa veoma mali i ograničen je na osnovu stubova i kao takav neće imati uticaj, niti na ekološku funkciju područja, niti na narušavanje statusa zaštite lokalne populacije svračaka.

4. Zaključak

Postavljanje i funkcionisanje predloženih vetrogeneratora neće dovesti do značajnih negativnih uticaja na svračke (i neće prekršiti odredbe člana 5. Direktive o pticama i člana 6. Bernske konvencije).

Literatura

DÜRR, T. (2012): Vogelverluste an Windenergieanlagen in Europa. Daten aus der zentralen Fundkartei der Staatlichen Vogelschutzwarte im Landesumweltamt Brandenburg. Stand: 10.05.2012. <http://www.mluv.brandenburg.de>

ECODA (2011): Stručno mišljenje o očekivanom uticaju na ptice kao deo studije o proceni uticaja za predloženi vetropark „Čibuk 1“ koji se nalazi u blizini sela Dolovo i Mramorak u opštini Kovin (Autonomna Pokrajina Vojvodina, Republika Srbija). Neobjavljeno. Dortmund.

EU-COMMISSION (2010): Guidance document: Wind energy developments and Natura 2000. http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/Wind_farms.pdf.

MÖCKEL, R. & T. WIESNER (2007): Zur Wirkung von Windkraftanlagen auf Brut- und Gastvögel in der Niederlausitz (Land Brandenburg). Otis 15, Sonderheft: 1-133. Literature ecoda

PAUNOVIĆ M. & B. KARAPANDŽA (2011a): Monitoring the Condition of the Ornithofauna in the Area of the Potential “Čibuk 1” and “Čibuk 2” Wind-farms Period March – November 2010.

REICHENBACH, M., K. HANDKE, & F. SINNING (2004): Der Stand des Wissens zur Empfindlichkeit von Vogelarten gegenüber Störungswirkungen von Windenergieanlagen. Bremer Beiträge für Naturkunde und Naturschutz 7: 229-243.

SINNING, F. (2004a): Kurzbeitrag zum Vorkommen der Grauammer (*Miliaria calandra*) und weiterer ausgewählter Arten der Gehölzreihen im Windpark Mallnow (Brandenburg, Landkreis Märkisch Oderland). Bremer Beiträge für Naturkunde und Naturschutz 7: 193-197.

SINNING, F. (2004b): Kurzbeitrag zum Vorkommen des Schwarzkehlchens (*Saxicola torquata*) und weiterer ausgewählter Arten in zwei norddeutschen Windparks (Niedersachsen, Landkreise Ammerland, Leer und Stade). Bremer Beiträge für Naturkunde und Naturschutz 7: 199-204.

STÜBING, S. (2001): Untersuchungen zum Einfluß von Windenergieanlagen auf Herbstdurchzügler und Brutvögel am Beispiel des Vogelsberges (Mittelhessen). Diplomarbeit am Fachbereich Biologie der Philipps-Universität Marburg. Fachgebiet Tierökologie.